

## EDUKACJA DLA BEZPIECZEŃSTWA SZKOŁA PODSTAWOWA VIII

### Wstęp

Edukacja dla bezpieczeństwa służy przygotowaniu uczniów do właściwego zachowania oraz odpowiednich reakcji w sytuacjach stwarzających zagrożenie dla zdrowia i życia. Przedmiot obejmuje różnorodne treści kształcenia z zakresu bezpieczeństwa państwa, treści dotyczące organizacji działań ratowniczych, edukacji zdrowotnej i pierwszej pomocy.

Bezpieczeństwo państwa pojmowane jest jako obszar wiedzy, który wyjaśnia mechanizmy zapewnienia ładu, porządku, stabilności społeczności ludzkich, a także towarzyszących temu koncepcji, metod i form postępowania. Kształcenie, w ramach przygotowania do działania w stanach nadzwyczajnych, ma charakter interdyscyplinarny, nastawiony na skuteczne działanie i radzenie sobie poszczególnych jednostek w sytuacjach określonych zagrożeń.

Jedną z najważniejszych umiejętności zdobywanych w szkole jest umiejętność udzielania pierwszej pomocy. Już na wczesnym etapie edukacji należy wprowadzić zagadnienia związane z ochroną zdrowia i życia: ocenę bezpieczeństwa miejsca zdarzenia, rozpoznanie potencjalnego zagrożenia życia na podstawie prostych objawów, skuteczne wezwanie pomocy, podejmowanie wstępnych czynności ratujących życie.

### Cele kształcenia – wymagania ogólne

Rozumienie istoty bezpieczeństwa państwa.

Przygotowanie uczniów do działań w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń (katastrof i wypadków masowych).

Kształtowanie umiejętności z zakresu podstaw pierwszej pomocy.

Kształtowanie postaw indywidualnych i społecznych sprzyjających zdrowiu.

## Warunki i sposób realizacji

Niezwykle istotne jest, aby w trakcie nauczania przedmiotu koncentrować się na kluczowych problemach, szczególnie w aspekcie praktycznym, poświęcając im najwięcej czasu.

W ramach realizacji celu „Rozumienie istoty bezpieczeństwa państwa” ważne jest, aby korzystać z pomocy multimedialnych, które przybliżą uczniom istotę bezpieczeństwa i charakterystykę jego zagrożeń. Zajęcia w tym przypadku powinny też być wspomagane wizytami w instytucjach państwowych, stojących na straży bezpieczeństwa. Istotne znaczenie w rozwoju młodzieży ma wychowanie mające na celu kształtowanie postawy patriotycznej oraz poczucia odpowiedzialności za dorobek minionych pokoleń.

Zajęcia związane z celem „Przygotowanie uczniów do działań w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń (katastrof i wypadków masowych)” powinny obejmować udział uczniów w symulacji ewakuacji szkoły. Uczniów należy wdrażać do dbałości o bezpieczeństwo własne oraz innych, wskazując, w jaki sposób uzyskać pomoc od osób godnych zaufania i służb ratunkowych.

Na zajęciach związanych z celem „Kształtowanie umiejętności z zakresu podstaw pierwszej pomocy”, należy zwrócić szczególną uwagę na wykształcenie umiejętności praktycznych, szczególnie rozpoznawania niebezpieczeństw i właściwego reagowania na nie. Istotne jest też kształtowanie poczucia odpowiedzialności za jakość udzielonej pierwszej pomocy. Uczeń, który zaczyna realizację zajęć z zakresu pierwszej pomocy, powinien być należycie przygotowany już w klasach młodszych do reagowania na nagły wypadek.

Niezbędne są pomoce dydaktyczne do skutecznego nauczania podstaw pierwszej pomocy. Do sprzętu pożądanego zaliczyć należy fantom do nauki resuscytacji krążeniowo-oddechowej z obniżoną siłą ucisku klatki piersiowej, apteczkę, tablice i plansze dydaktyczne. Do materiałów szkoleniowych zaliczyć należy maseczki do wentylacji, płyny dezynfekcyjne, gazy opatrunkowe, bandaże, chusty trójkątne itp.

Na zajęciach związanych z celem „Kształtowanie postaw indywidualnych i społecznych sprzyjających zdrowiu” należy przede wszystkim uwzględnić realne potrzeby zdrowotne, edukacyjne i informacyjne danej grupy uczniów (np. otyłość). Konieczne jest przy tym takie ujęcie problematyki, aby uczniowie, których ten problem dotyczy, nie czuli się stygmatyzowani, szykanowani czy wykluczeni ze społeczności uczniowskiej i szkolnej.

Ważne jest skorelowanie treści nauczania przedmiotu [edukacja dla bezpieczeństwa](#) z innymi przedmiotami, w tym z wychowaniem fizycznym, oraz z programem wychowawczo- -profilaktycznym szkoły. Problematyka zdrowia i jego uwarunkowań należy do zagadnień bardzo złożonych, wielodyscyplinarnych.

Zajęcia mogą być uzupełniane innymi formami, wśród których wymienić można:

wizyty w instytucjach ratowniczych;

spotkania, prelekcje, wykłady z policjantami, strażnikami miejskimi, ratownikami medycznymi, kombatanami, ekologami, psychologami itp.;

udział w konkursach, których zakres jest zbieżny z problematyką przedmiotu [edukacja dla bezpieczeństwa](#).

#### Treści kształcenia – wymagania szczegółowe

##### **1. Bezpieczeństwo państwa. Uczeń:**

1. zna i charakteryzuje podstawowe pojęcia związane z bezpieczeństwem państwa, rozumie istotę problemu bezpieczeństwa; wymienia składniki bezpieczeństwa państwa;
2. jest zorientowany w geopolitycznych uwarunkowaniach bezpieczeństwa, wynikających z położenia Polski;
3. zna i przedstawia rolę organizacji międzynarodowych w zapewnieniu bezpieczeństwa Polski.

##### **2. Działania w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń (katastrof i wypadków masowych). Uczeń:**

1. wymienia przykłady nadzwyczajnych zagrożeń (pochodzenia naturalnego i wywołane przez człowieka);
2. wymienia zasady ostrzegania ludności o zagrożeniach; rozróżnia poszczególne sygnały alarmowe i środki alarmowe; omawia zasady właściwego zachowania się w razie uruchomienia sygnałów alarmowych;
3. przedstawia obowiązki ludności w sytuacjach wymagających ewakuacji;
4. omawia rolę różnych służb i innych podmiotów, uzasadnia znaczenie bezwzględnego stosowania się do ich zaleceń;
5. wymienia przykłady zagrożeń środowiskowych, w tym zna zasady postępowania w razie: pożaru, wypadku komunikacyjnego, zagrożenia powodzią, intensywnej śnieżycy, uwolnienia niebezpiecznych środków chemicznych, zdarzenia terrorystycznego.

##### **3. Podstawy pierwszej pomocy. Uczeń:**

1. rozumie znaczenie podejmowania działań z zakresu udzielania pierwszej pomocy przez świadka zdarzenia oraz przedstawia jego rolę;
2. zna zasady bezpiecznego postępowania w miejscu zdarzenia, w tym:
  1. unikania narażania własnego zdrowia,

2. oceniania własnych możliwości,
3. rozpoznawania potencjalnych źródeł zagrożenia w kontakcie z poszkodowanym,
4. wskazywania sposobu zabezpieczenia się przed zakażeniem w kontakcie z krwią i płynami ustrojowymi, stosowania uniwersalnych środków ochrony osobistej;
3. podaje przykłady zagrożeń w środowisku domowym, ulicznym, wodnym, w przestrzeniach podziemnych, w lasach;
4. przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć;
5. potrafi rozpoznać osobę w stanie zagrożenia życia:
  1. wyjaśnia pojęcie „stan zagrożenia życia”,
  2. wskazuje przyczyny i okoliczności prowadzące do szybkiego pogorszenia stanu zdrowia lub zagrożenia życia,
  3. wyjaśnia rolę układu nerwowego, układu krążenia i układu oddechowego w utrzymywaniu podstawowych funkcji życiowych;
6. wie, jak prawidłowo wezwać pomoc:
  1. wymienia nazwy służb ratunkowych i podaje ich numery alarmowe,
  2. wskazuje, kiedy wezwać pomoc i w jaki sposób przekazać informacje o zdarzeniu;
7. podaje przykład aplikacji na telefon komórkowy wspierającej udzielanie pierwszej pomocy;
8. zna zasady postępowania z osobą nieprzytomną:
  1. wymienia objawy utraty przytomności,
  2. ocenia przytomność poszkodowanego,
  3. ocenia czynność oddychania u osoby nieprzytomnej (trzema zmysłami, przez okres do 10 sekund),
  4. wyjaśnia mechanizm niedrożności dróg oddechowych u osoby nieprzytomnej,
  5. udrażnia drogi oddechowe rękoczynem czoło–żuchwa,
  6. układa osobę nieprzytomną w pozycji bocznej bezpiecznej,
  7. zapewnia osobie nieprzytomnej komfort termiczny;
9. systematycznie ponawia ocenę oddychania u osoby nieprzytomnej;
10. zna i wykonuje podstawowe czynności resuscytacji krążeniowo-oddechowej:
  1. wyjaśnia pojęcie „nagłe zatrzymanie krążenia”; wymienia jego oznaki,
  2. wymienia warunki i czynniki zapewniające resuscytację wysokiej jakości,
  3. omawia uniwersalny algorytm w nagłym zatrzymaniu krążenia,
  4. wykonuje na manekinie uciski klatki piersiowej i sztuczne oddychanie samodzielnie i we współpracy z drugą osobą,
  5. opisuje zastosowanie automatycznego defibrylatora zewnętrznego (AED) oraz wskazuje na jego znaczenie dla zwiększenia skuteczności akcji resuscytacyjnej;
11. wykonuje podstawowe czynności pierwszej pomocy w zadławieniu:
  1. wyjaśnia pojęcie i mechanizm zadławienia,

2. omawia schemat postępowania w przypadku zadławienia,
  3. wykonuje na manekinie rękoczyn ratunkowe w przypadku zadławienia,
  4. wymienia przykłady działań zapobiegających zadławieniu u małych dzieci;
12. zna wyposażenie apteczki pierwszej pomocy: wymienia przedmioty, jakie powinny znaleźć się w apteczce domowej, samochodowej, przygotowanej na wyprawę turystyczną;
13. zna zasady pierwszej pomocy w urazach kończyn:
1. wyjaśnia pojęcia: rana, krwotok,
  2. wykonuje opatrunek osłaniający na ranę w obrębie kończyny,
  3. wyjaśnia, jak rozpoznać krwotok zewnętrzny,
  4. wykonuje opatrunek uciskowy,
  5. bezpiecznie zdejmuje rękawiczki ochronne,
  6. wyjaśnia pojęcie: złamanie,
  7. stosuje zasady unieruchamiania doraźnego kości i stawów,
  8. wymienia przykłady zapobiegania urazom w sporcie, w domu, w pracy;
14. rozumie, na czym polega udzielanie pierwszej pomocy w oparzeniach:
1. wyjaśnia pojęcie „oparzenie”,
  2. omawia zasady postępowania w przypadku oparzenia termicznego,
  3. demonstruje metodę chłodzenia w przypadku oparzenia kończyny,
  4. wymienia przykłady zapobiegania oparzeniom, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska domowego i małych dzieci.

#### **4. Edukacja zdrowotna. Zdrowie w wymiarze indywidualnym oraz zbiorowym. Uczeń:**

1. wyjaśnia zależności między zdrowiem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym, a społecznym; wyjaśnia wpływ stresu na zdrowie;
2. wymienia zachowania, które sprzyjają zdrowiu (prozdrowotne) oraz zagrażają zdrowiu oraz wskazuje te, które szczególnie często występują wśród nastolatków; odróżnia czynniki środowiskowe i społeczne (korzystne i szkodliwe), na które człowiek może mieć wpływ od takich, na które nie może;
3. omawia krótkoterminowe i długoterminowe konsekwencje zachowań sprzyjających (prozdrowotnych) i zagrażających zdrowiu;
4. dobiera i demonstruje umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla zdrowia i bezpieczeństwa (odmowa, zachowania asertywne, negocjowanie);
5. wymienia rzetelne źródła informacji o zdrowiu, chorobach, świadczeniach i usługach zdrowotnych;
6. ocenia własne zachowania związane ze zdrowiem, ustala indywidualny plan działania na rzecz własnego zdrowia;

7. ustala, co sam może zrobić, aby tworzyć warunki środowiskowe i społeczne, które są korzystne dla zdrowia (ochrona środowiska przyrodniczego, wsparcie społeczne, komunikacja interpersonalna, współpraca osób, instytucji i organizacji na rzecz zdrowia itp.).